

Blodbad i Johannesburg

Inkathademonstration upplöstes i gatustrider • Oro för det kommande valet i Sydafrika

Av LEIF NORRMAN
DN:s korrespondent

JOHANNESBURG. En månad före landets första fria val förvandlades Sydafrikas största stad och ekonomiska centrum på måndagen till en veritabel krigsskådeplats. Enligt polisen dödades minst 18 människor i Johannesburg, men inofficiella siffror talar om totalt minst 60 döda och över 270 sårade.

Gatorna präglades under stor del av måndagen av strider mellan olika grupper, skjutande poliser, flyende stadsbor och besökare. Totalt kaos rådde i city från morgontimmarna till sena eftermiddagen.

Läkare på sjukhusen i Johannesburg och Soweto sade att det var den värsta dagen de upplevt sedan Soweto-upproret på 70-talet. Farhågorna om det verkligen går att hålla ett fritt val i Sydafrika växte åter mardrömsaktigt, inte minst sedan veckoslutet i kwaZulu/Natal också varit blodigt och sett 55 människor dö i politiskt våld.

Om en sådan måndag som denna kan utspelas mitt inne i Johannesburg, om lugnet kan spräckas så snabbt för att ge plats åt våld utan att polis och militär kan stoppa det på gatorna i landets hjärtpunkt, hur ska man då kunna garantera ett fritt val?

Krismöte i veckan

Ett krismöte mellan ANC:s Nelson Mandela, president FW de Klerk, Inkathaledaren Mangosuthu Buthelezi och zuluernas kung Goodwill Zwelithini kommer att hållas senare denna vecka.

Uppgifterna om vad som egentligen startade måndagens blodbad går starkt isär. Inkatha lägger skulden på ANC. Dessa i sin tur skyller på Inkatha och polisen.

Kända fakta är att Inkatha ansökt och fått tillstånd till att hålla ett möte i en park i centrala Johannesburg för att "låta zuluerna ge uttryck åt sitt stöd för kung Zwelithinis krav på en zulunation".

ANC begärde i god tid att polisen preventivt skulle sätta upp vägväpning på deras högkvarter i forna Shellhuset på Plein Street och att bevakningen skulle förstärkas.

När tusentals Inkatha-ansökt från härbärgena runt Johannesburg på morgonen samlades inne i stan hördes plötsligt skottlossning, flera föll till marken.

Enligt de flesta vittnen kom skotten från höghusens tak runt Library Gardens, där Inkathaanhängarna beväpnade med såväl automatgevär som sina "traditionella vapen" samlades. Sedan var allt vilt



Foto: AP

Gatustrider i Johannesburg. Skottlossning utbröt då Inkathaanhängare samlades i Johannesburg på måndagen för att protestera mot valet nästa månad.

kaos, människor sprang genom gatorna i panik.

Absurda scener

Strax därpå gav sig en stor grupp Inkatha-demonstranter i väg mot ANC-kontoret. Scenerna där var helt absurda, döda kroppar låg på trottoaren medan folk sökte skydd på de få ställen där det gick att komma in, affärerna i stan hade dragit ner järnjaluerna igen nästan omedelbart efter de öppnat på morgonen. Poliserna gick i ställning och sköt mot hustaken.

Journalister och andra observatörer hävdar att prickskytte från taken gång på gång skjutit mot Inkatha-ansökt. Även utanför ANC-högkvarteret.

ANC säger att deras säkerhetspersonal var tvingade att öppna eld mot Inkatha sedan de beväpnade försökt tränga sig in i ANC-högkvarteret där hundratals människor arbetar, varningsskott i luften hjälpte inte. ANC hävdar också att de ringde polisen och

begärde hjälp redan före klockan åtta på morgonen.

Först två timmar senare kom den i form av tio poliser som stationerades utanför ingången, men de blev rädda och försvann när de såg Inkathahären komma stormande mot dem.

Såväl president FW de Klerk som ANC riktar kritik mot Inkathas ledning och hävdar att ansvaret för det inträffade är deras.

Inkathaledaren Mangosuthu Buthelezi kommentar är att "det är tydligt att vissa vill orsaka totalt kaos i landet". Han har gång på gång det senaste halvåret förklarat att någon fred inte är möjlig om inte Inkathas krav tillgodoses.

I det upphetsade klimatet förekommer också teorier om att välbeväpnade provokatörer orsakat striderna. Att det inträffade gynnar de krafter som söker destabilisera situationen ytterligare och skrämja ett redan uppskärrat samhälle så nära inpå valet är självklart.

I Soweto, där de flesta stora



I skydd för kulorna. En anhängare till Inkathapartiet tog skydd under en bil när okända personer besköt en Inkathademonstration i centrala Johannesburg.

härbärgena som Inkatha gjort till sina zulubefästningar ligger, började oroligheterna redan på söndagskvällen.

Skottlossning riktades mot bostadskvarteren från härbär-

gena. Inkatha-ansökt försökte stoppa folk som ville åka till sina arbeten och sköt efter bussarna. Ytterst få kommunikationer fungerade under dagen mellan de svarta för-

städerna och Johannesburg. Det kan dröja innan dödssiffran för den senaste våldsexplosionen i Johannesburgs-området kan betraktas som fastställd.